

[Hinrichsen.]

at det maa lykkes at tilendebringe Behandlingen af Forslaget saa hurtigt, at det kan ophøjes til Lov i indeværende Samling, saaledes at Udførelsen af de omhandlede Byggearbejder kan paabegyndes i indeværende Aar.

Med disse Bemærkninger skal jeg paa mit Partis Vegne anbefale Lovforslaget til en hurtig og velvillig Behandling i dette høje Ting.

Chr. Ernst Christensen: Det er, som den foregaaende Taler bemærkede, ikke første Gang, at vi staaer overfor Forslaget om Oprettelsen af et sønderjydske Landsarkiv, men det er første Gang, at vi staaer overfor et Forslag om et Landsarkiv i Aabenraa, og efter de lange Overvejelser, der har hersket, og som nu har varet længe nok, er det paa Tide, at Spørgsmaalet om det sønderjydske Landsarkiv afgøres, saa de uholdbare Tilstande, der hersker ved det midlertidige Arkivdepot i Aabenraa, kan ophøre.

Fra sønderjydske Side er der gentagne Gange gjort opmærksom paa, at der var Fare for, at uerstattelige Værdier skulde gaa tabt ved den nuværende Tilstand, og at der maatte skabes et sønderjydske Landsarkiv til Støtte for sønderjydske Historieforskning. Vi raader over et mægtigt, i væsentlig Grad ubearbejdet Stof af Arkivalier fra den tyske Tid, fra Indførelsen af preussisk Administration i 1867 indtil 1920; men ogsaa fra langt ældre Tid findes der rige Samlinger rundt omkring baade Nord og Syd for den nuværende Grænse i Gods- og Stadskontorer og andre Steder, der kaster Lys over Landsdelens Historie gennem Tiderne, og vi har set, hvad den holstenske Historieskriver Hedemann-Heespen har faaet ud af et saadant Materiale i sin ypperlige Bog om Hertugdømmerne i Nutiden.

Den forrige Regering var opmærksom paa dette Forhold og fremsatte Forslag om Oprettelsen af et Arkiv i Tønder, et Forslag, der ikke formaaede at vinde Flerthal her i Tinget, efter alt at dømme var det Beliggenheden, man ikke kunde enes om. Der laa en Bygning i Tønder, der nok kunde bruges, men Udvalget ønskede, at Arkivet skulde ligge mere centralt i Landsdelen, og det var mit Indtryk af Udvalgsbehandlingen, at man mere og mere

gik i Retning af Aabenraa. Nu træffer det sig ogsaa i Dag saa heldigt, at den Bygning, Staten ejer i Tønder, ganske sikkert vil komme i Brug til et andet og godt Formaal.

Aabenraa var Midtpunktet for det danske Arbejde. Her havde Sprogforeningen sit Sæde; her i Aabenraa var det sønderjydske Biblioteksvæsen, her afholdtes de socialpolitiske Kursus; og her var Pladsen for det sønderjydske Landsarkiv planlagt og enstemmigt vedtaget ved Aarsmødet 1908, og allerede 1910 gik man i Gang med at opføre de første brandsikre Rum paa „Folkehjem“ i Aabenraa til Arkivsager.

I Aabenraa ligger Landsarkivet centralt i Landsdelen, og her støtter det sig til Landsdelens største Bogsamling, Landsbiblioteket i Aabenraa, som ejer over 2000 Bind speciel sønderjydske Litteratur; her findes lokale Aviser og Kredsblade fra hele Landsdelen fra de sidste 70—80 Aar, et mægtigt Stof, fremdeles de alt bestaaende sønderjydske Sogne- og Provinsialefterretninger, tyske Lovsamlinger, Tidsskrifter og et stort Kildemateriale, fyldige Samlinger om det vigtige Spørgsmaal om Landsdelens statsretlige Stilling.

Et Landsarkiv i Aabenraa støttes stærkt af Sagkundskaben; ansete Historieforskere har udtalt sig for Landsarkivet paa dette Sted: Dr. Achelis, Dr. Mackeprang, Professor Friis, Rigsarkivar Laursen og Statsbiblioteksdirektør Døssing har alle udtalt sig meget bestemt for et Landsarkiv i Aabenraa, ligeledes udtaler Bestyrelsen for sønderjydske historisk Samfund sig for Aabenraa. Hertil kommer, at der, hvad der ikke maa glemmes, ved testamentariske Bestemmelser og Gaver er knyttet saa værdifulde Samlinger til denne By, til Biblioteket eller Landsarkivet, i hvert Fald til Aabenraa, at sønderjydske Historieforskning af den tyske Tid vil være anvist paa at finde Sted i Aabenraa.

Aabenraa By har vist sin Interesse ved at skænke en udmærket beliggende, kostbar Grund Nord for Amtsbygningen og er villig til at afholde Udgifter til Fundering og Betonering, der maatte blive nødvendige ud over det almindelige, samt at fremskaffe et Anlæg omkring Bygningen.

Det er nu virkelig paa Tide, at denne Sag løses, saaledes at vi kan modtage de